

MALÝ ČLOVĚK VE VÍRU VELKÝCH UDÁLOSTÍ

Rút 1. kapitola

Nikoho z nás asi neponechává v klidu současný vývoj událostí. Znovu a možná ještě více než na jaře nás zaměstnávají otázky, kam to všechno dospěje, kdy se to zastaví, co se mohlo dělat lépe, co by teď stát měl udělat atd. Události se vyvíjejí velmi rychle a doslova se na nás valí nejen události samy, ale i mnoho a mnoho názorů, komentářů, zpráv, rad, článků... Těžko se v tom všem orientovat. To všechno v nás možná vyvolává zmatek, nejistotu, obavy, pochybnosti, které se možná dají vtěsnat do otázky: Co bude dál? Nebo možná osobněji? Co *s námi* bude? Toto kázání pochopitelně nemá ambici odpovídat na tyto otázky. Spíše si chce povšimnout toho, že ať už se dějí věci jakkoli velké, dramatické a těžko pochopitelné, Bůh nezapomíná na jednotlivce, kteří na tyto události hledí a prožívají je. A toho bych si rád dnes povšiml: Malý člověk tváří v tvář velkým událostem.

1. Bůh si všímá obyčejného člověka

Biblický text, který jsme četli, popisuje příběh několika málo lidí, kteří ve své době čelili nepříznivým „velkým událostem“ své doby. Je to příběh, který v dějinách starého Izraele spadá do období „soudců“. To byla doba sama o sobě dosti neutěšená a chaotická. Izraelské kmeny sice už sídlily v zaslíbené zemi, ale kmeny byly dosti nejednotné, chybělo centrální vedení a Izrael neustále sklouzával do modloslužby, uctívání pohanských božstev a útlačku okolních nepřátel. Jednou z charakteristik té doby bylo: „*V těch dnech neměli v Izraeli krále. Každý dělal, co uznal za správné*“ (Sd 21,25). Jinými slovy to byla doba značně chaotická. Pán Bůh vždy, když bylo nejhůř, povolal postavu charismatického vůdce – soudce, který aspoň na čas zemi a lid pozvedl a nějak konsolidoval. Ale po jeho smrti šly věci zase rychle dolů. A tak se to v těchto dobách všelijak podivně klikatilo a svíjelo. A aby toho nebylo málo, v jednom období nastal v zemi izraelské hlad. A to patrně hlad značného rozsahu. Opravdová bída a nouze.

V našem příběhu jsou však tyto vnější události a okolnosti spíše kulisou než, že by tam hrály hlavní roli. Kulisou pro vykreslení příběhu jedné docela obyčejné rodiny, která právě v těchto událostech žila. Ten příběh je zajímavý právě tím, že nějak zvlášť nerozebírá a nekomentuje ty „velké události“ zasahující mnohé, ale že si právě všímá obyčejného člověka, který těmto událostem čelí. A už v tom je vlastně povzbuzení. Nejde zde totiž jen o to, že si toho obyčejného člověka všiml biblický autor. Ten příběh je zaznamenán proto, aby ujistil, že je to Bůh, který si všímá obyčejného člověka. Bůh neviděl a nevnímal si jen politické, náboženské či ekonomické situace Izraele, ale viděl a všiml si i jednotlivých lidí, kteří v tom všem žili.

Ono se nám i dnes docela snadno může stát, že si tváří v tvář událostem doby začneme připadat jako naprosto nicotní a bezvýznamní. Na obrazkách televizorů nebo počítačů na nás vyskakují všelijaké grafy a tabulky, čísla a počty. A člověk si při tom připadá jako malé, nicotné kolečko v nějakém velkém soukolí, které se žene, nevíme kam. Kde jsem já v těch grafech a počtech a prognózách a exponenciálách? A znamená v tom všem vůbec ještě něco obyčejný jednatel, konkrétní jeden člověk? Není všechno už jen statistika? A nejsem už i já či nestanu se v brzké době už jen součástí jakési statistiky? Nestane se se z osoby jen číslo? Ten starý příběh knihy Rút nám může připadat v podstatě banální. Neutěšená doba, do toho hlad a jedna rodinka na útěku do exilu, kde prožívají svá další soukromá dramata. Na jevišti světa či i jen toho malého Izraele, šlo vlastně jen o celkem bezvýznamnou epizodu. Kolik takových podobných tehdy bylo? Patrně mnoho. Kdyby měli tehdy grafy, možná by Noemi a její rodina spadali také do nějaké statistiky, do nějaké kolonky – možná do kolonky – „počty emigrantů“. V řeči grafů by jejich příběh patrně znamenal pidičárečku na nějakém tom statistickém sloupci. Ale síla toho příběhu spočívá právě v tom, jak ukazuje, že Bohu jde o každého jednotlivce. Že se Bůh nezajímá jen o ty „velké“ věci a děje, ale také o Noemi, Elímeleka, jejich syny a jejich snachy, a o to, co se s nimi děje, jak oni na tom jsou a co oni tváří v tvář těm velkým věcem prožívají.

2. Bůh se přiznává

Ten příběh knihy Rút ovšem nezůstává jen u toho. Neříká nám jen to, že Bůh o nás ví a že si nás všímá. Celý ten příběh je i o tom, že Bůh s námi jedná. Noemi měla mnoho důvodů o tom pochybovat. Jak jí tak asi ta její situace mohla připadat? V zemi vládne chaos, do toho přišel hlad, musíme se uchýlit do ciziny, do neznáma, abychom zajistili aspoň holé přežití. Musíme do cizí nepřátelské země Moabitů. A zde trápení nebere konce. Zemře zde v cizině její muž Elímelek, ale po něm i oba jejich synové, Machlón a Kiljón. Zbyde jen tchyně se dvěma snachami. Všichni živitelé zemřeli. Jak hodnotit takové události? Co si o nich má člověk pomyslet? Noemi si to vyhodnotila celkem jednoznačně. Když se vrátila domů, do Betléma, ostatní ji vítali, ale ona na to odpověděla: „*Nenazývejte mě Noemi (to je Rozkošná). Nazývejte mě Mara (to je Trpká), neboť Všemohoucí mi připravil velmi trpký úděl. Odcházela jsem s plnou náručí, ale Hospodin mě přivádí zpět s prázdnou. Jak byste mě mohly nazývat Noemi, když je Hospodin proti mně a když mi Všemohoucí určil zlý úděl?*“ (v. 20-21). Ve víře v Boha hledá člověk útěchu a posilu. Ale Noemi se

nacházela v rozpoležení, kdy jí myšlenky na Boha nijak zvlášť nepovzbuzovaly. Spíše naopak. Jak pro ni bylo obtížné věřit, že Bůh je tu „pro ni“.

Ale celý ten příběh (celý jsme ho číst nemohli) ukazuje zřetelně jedním směrem. Je to svědectví o tom, že **Bůh je tu i pro člověka jako Noemi**. Ano, ten příběh nevysvětluje ono kousavé „proč“ Noemi všechno to zlé postihlo. Pán Bůh nám nedává odpovědi na všechny pochybnosti a otázky. Nedává nám vysvětlení pro všechny události života. A i my jistě ve svém životě máme uložené různé takové události, nad kterými si klademe otázku – proč se ty věci staly. Někdy musíme žít i s nezodpovězenými otázkami. Také Noemi se s tím svým osudem všelijak vnitřně utkává a potýká. Ani ona neznala odpověď na otázku proč. Uzavírá vše rezolutně tak, že Bůh se z nějakého důvodu postavil proti ní. Jakoby si na ni zasedl.

Ale celek toho příběhu je vlastně o tom, jak je Noemi pomalu, po malých krůčcích vyváděna ven z té negace a hořkosti, trpkosti, do které se pod vlivem mnoha ran a utrpení uzavřela. Ano, nedozvěděla se, proč ji navštívily takové rány osudu, ale mohla prožít, že navzdory tomu všemu Bůh není proti ní, ale že je tu pro ni. S Noemi se do Betléma vrátila i její snacha Rút, která k ní velice přilnula. A jelikož obě ženy zůstávaly zcela chudobnými, musela jít Rút na cizí pole paběrkovat to, co zbylo po žencích. Četli bychom tam, že „shodou okolností“ to pole, kde sbírala, patřilo muži jménem Bóaz. Shledalo se, že je to Noemin blízký příbuzný. Nakonec se stal oběma ženám „zastáncem“, což byl pojem izraelského práva – blízký příbuzný, který se zastal, ujal příbuzného v nouzi. Nakonec se s Rút oženil. Příběh pak končí tím, že z jejich potomstva pocházel největší z izraelských králů – David, předobraz samého Mesiáše, Krista.

Ale toto všechno nevěděla Noemi ani její snacha Rút, když se vracely s prázdnou do Betléma. Nevěděly, nemohly ani tušit, jak se věci vyvinou. A tak tatáž Noemi, která hořce vyznala: Hospodin je proti mně, nakonec mohla slyšet nad narozeným vnoučkem: „*Požehnan bud' Hospodin, který tě odedneška nenechává bez zastánce, jehož jméno se bude ozývat v Izraeli. On ti vrátí smysl života, bude o tebe ve stáří pečovat. Vždyť jej porodila tvá snacha, která tě tolik miluje. Ta je pro tebe lepší než sedm synů*“ (4,14-15). Noemi pravděpodobně zůstaly v srdci ty stíny zlých časů. Ale mohla prožít také nové nadechnutí, probudila se v ní naděje.

Bůh si *všímá* obyčejného člověka, Bůh *jedná* s obyčejným člověkem. I v dramatech doby, ve zlých časech, Bůh může učinit něco dobrého a nadějného.

3. Malé věci velkého významu – milosrdenství

A ještě jednoho momentu si můžeme povšimnout. Co může učinit malý člověk ve víru velkých událostí? Ten příběh nám ukazuje, že člověk není tak docela bezmocný, jak si může někdy připadat. Ano, zpravidla nemá možnost pohnout těmi „velkými“ věcmi. Ale to neznamená, že nemůže činit vůbec nic. Někdy si pod náporom zlých zpráv tak můžeme připadat, jako úplně paralyzovaní, bezmocní. Tak si asi připadala i Noemi po všech těch ranách. Dopadá to na mě ze všech stran, co mohu dělat? V tom příběhu zaznívá sice drobná, ale přesto významná zmínka. Když se Noemi vrací domů do Betléma, chce propustit obě své snachy (cizinky), aby se i ony vrátily k sobě domů a pokusily se začít nový život. Říká jim: „*Jděte, vraťte se každá do domu své matky. Necht' vám Hospodin prokáže milosrdenství, jako jste je vy prokazovaly zemřelým i mně*“ (1,8). Ani v těch nejtěžších chvílích není člověk tak úplně bezmocný. I v těch nejtěžších chvílích může sám něco učinit. Může hledat, jak projevit druhému milosrdenství. Obě snachy prokazovaly v těch těžkých dobách milosrdenství svým novým rodinám i své tchýni. Mohly se uzavřít do svého zármutku. Ale měly přece ještě prostor pro to nemyslet jen na sebe, ale i na druhé.

I v tom se odráží něco ze síly Božího království v tomto světě, když lidé, byť sami postižení, dokáží ještě hledět kolem sebe. Tam je přítomen Bůh. Nevíme, jak konkrétně to milosrdenství obě snachy prokazovaly. Patrně v tom, že se staraly o nemocné a umírající muže a pak o svou tchání Noemi. Patrně nešlo o nějaké velké skutky. Byly to možná věci malého rozsahu, zato velkého významu. A ani my v dnešní době nemusíme jen trpně sedět a čekat, co bude. Můžeme zvednout telefon, napsat email...

A tak „Malý člověk ve víru velkých událostí“.

- Bůh nezapomíná na žádného člověka. Pro něj nejsme jen řeči čísel a grafů. Všímá si také tebe a mně.

- Bůh je tu i v kritických a neradostných dobách pro nás. V Ježíši Kristu přišel do tohoto reálného světa a zůstává v něm s námi. I naše kroky vede a tvoří i v těžkých dobách prvky nadějně a povzbudivé.

- Nenechme se těžkými okolnostmi paralyzovat v milosrdenství. Hledejme cesty, jak tu být i pro druhé, i když se s nimi třeba nebudeme moci fyzicky setkat nebo jen velmi omezeně.